

Na divoké akciové houpačce

V USA v posledních letech raketově rostly akciové trhy. Každý na nich chtěl vydělat. Teď přišla korekce nadhodnocených cen akcií nejen ve Státech, ale i v Evropě a Asii. Může to vyvolat recesi, ale nemusí.

Aleš Michl

poradce ministryně financí,
ekonom fondu Quant

S ekonomikou i finančními trhy je to, jako když jedete autem po silnici. Rozjedete se. Říkáte si, jak to všechno pěkně frčí. A najednou... Buď narazíte na regulace, pracuje se na silnici, nebo vás nějaký moulá zabrzdí, třeba několik kamionů. Nebo natrefíte na Aleše Trpišovského, známého jako „pirát 2222“, který vás vybrždí. Někdy jen zpomalíte, nakrátko, a jedete dál. V lepším případě. Někdy se vybouráte. Odtah nutný. Oprava potrvá dlouho. A podobně to funguje v ekonomice a na akciových trzích. Americké, německé, japonské akcie tento týden výrazně padají. Když se něco podobného stalo naposledy, na přelomu let 2008 a 2009, přišla velká recese, během níž ekonomika prošla generálkou. Hlavní burzovní index S&P zahrnující ceny pěti set největších akcií Ameriky klesl za sedm dní o 7,2 procenta. Přesto se za posledních 12 měsíců drží stále nahoře o šestnáct procent. Od roku 2009 vyrostl o 184 procent. Nejdůležitější je zjistit, zda-li jde jen o krátkou uzávěrku jednoho pruhu na dálnici, po které se kolona za chvilku rozejde,

nebo to bude trvat delší dobu, dostali jste se totiž ke zúžení, kde už pár hodin ostatní čekají a vy budete také. Nebo došlo k hromadné nehodě. A zase bude nutný odtah a oprava. V lepším případě. Znáte to, přitřítíte se do kolony a říkáte si, co se to, sakra, zase děje? Pokud jste nejeeli do té doby podle nějaké chytré aplikace, můžete vytáhnout Google mapy nebo waze a ukáže vám to pravděpodobnou čekací dobu.

Nepředvídatelná recese

V ekonomice a na finančních trzích máme spousty modelů a makroekonomických udělátek, ale předpovídat přesně recese se nedaří. A ani když nastanou, tak nemáme chytré aplikace a neurčíme jejich přesnou délku. Víme však, že pád akcií ekonomické problémy většinou předznamenává. To však neznamená, že k nim musí vždy dojít. Příklady. Mezi říjnem 2007 až březnem 2009 se propadla hodnota amerických akcií o 51 procent. Mezi srpnem 2000 a únorem 2003 o 44 procent. Tenkrát recese přišly. Mezi srpnem 1987 a prosincem 1987 akcie spadly o 26 procent, ale ekonomika se vzpamatovala. Bez velké recese. Jednou za čas to prostě přijde. Kdo však říká, že to dokáže předpovědět nějak přesněji, žvaní. Co se tedy na akciových trzích právě děje? Když ceny akcií dlouho padaly v letech 2008/2009, byla ekonomika úplně v háji. Začala velká recese. Banky tehdy zatěžovaly davy neplatičů úvěrů. Jenže to není dnešní příklad. Předtím do roku 2008 žila řada firem i lidí na dluh. Prodávalo se snad

všechno a každý podnik měl velké meziroční nárůsty zisků. Opakuji znovu, dnes je jiná situace. Ziskovost firem adekvátně odpovídá růstu ekonomiky, i když peněz se vytisklo nadměrně, to je pravda, a úrokové sazby se stále drží strašně nízké. Tuhle kombinaci nemáme v historii moc ozkoušenou. Proto nevíme, co to může způsobit. Zůstatky na účtech lidí a firem jsou rekordně vysoké.

Strach může způsobit recesi, podnikatelé se mohou bát investovat a lidi utrácet, data zatím mluví jen o vystřízlivění ze strachu, že vám něco uteče.

Makrokombinace vytisknutých peněz v ekonomice a extrémně nízkých úrokových sazeb na první pohled jakoby pomáhá, na druhý pohled však nevíme přesně, zda nemá vedlejší účinky. Svou roli hraje i psychologie. Za dosavadním růstem i současným pádem akcií může stát syndrom FOMO. Nedělám si legraci. Zkratka FOMO vyjadřuje anglické souslo-

ví „Fear of Missing Out“. Znamená to strach, že vám uteče něco, co nemáte, ale z čeho ostatní generují tučný zisk. Dá se to ukázat na příkladu bitcoinu. Loni se nejdříve jeho hodnota zdvacetinasobila. Dostal se do titulků novin. Mnozí měli pocit, že jim něco uniká, a nakoupili. Teď se za měsíc bitcoin propadl o 60 procent.

Strach, že přijdete o zisk

Americké akcie nerostly v takové euforii jako bitcoin, ale optimismus na trhu panoval měsíce, takže se jejich ceny vyšplhaly strašně nahoru. Došlo i na historické rekordy. Když pocítíte strach, že vám něco uteče, budete si říkat: „Ostatní bohatnou a já sušším peníze v bance za nula nula nic. Chci mít také akcie! Amazon, Boeing, Facebook, Nvidia - ty letí nahoru.“ S přihlédnutím k množství likvidních peněz v USA byly ještě před týdnem americké akcie o 18 procent nadhodnocené. V roce 2007 ještě o procento víc. Teď po korekci se nadhodnocení ceny akcií drží kolem deseti procent. Masa lidí měla FOMO, že jim něco uteče. Akcie tedy dál rostly. Staly se nadhodnocenými. Když následně jednou zavládnou obavy, vede to k vybraní zisku. Dojde k výprodejům akcií. A tak přichází korekce. Nejdřív přijde FOMO, které následuje kombinace výběru zisků a nejistoty, že už to vystoupalo opravdu hodně. Ten strach může způsobit i recesi, podnikatelé se mohou začít bát investovat, lidi utrácet jako tehdy kolem 2008, ale o tom data zatím vůbec nevypovídají, zatím jde hlavně o FOMO a vystřízlivění z něj.

Glosa

Každý hlas měl nakonec stejnou cenu

Jiří Němec

přednáší ústavní a
správní právo na VŠ

Uplynuly skoro dva týdny od prezidentských voleb, jejich výsledek přesto zůstává oblíbeným tématem diskusí. Není divu, znovuzvolení Miloše Zemana prezidentem Česka naznačilo vícero věcí. Chci s odstupem zmínit pouze jednu, ale podle mě důležitou. Volby především ukázaly, že každý hlas má opravdu stejnou hodnotu. Kdyby se totiž sečetly pouze hlasy tzv. VIP podporovatelů obou kandidátů z uměleckého a podnikatelského světa, vyhrál by Jiří Drahoš asi tak s 90 procenty. Jenže ve volbách váží stejně jako volební listek vhozený do urny babičkou třeba v Beskydech. Dobré také je, že normální voliči mají navíc svůj vlastní rozum, ať už si vybrali kteréhokoliv ze zájemců o Hrad. Nedali totiž na doporučení neúspěšných kandidátů z prvního kola, nebo právě VIP osob. Tolik ke kladným stránkám letošních prezidentských voleb, mezi které se dá zařadit i vysoká volební účast. Na druhou stranu jsem stále bytostně přesvědčen, že přímá volba hlavy státu představuje velmi nesystémový prvek, fakticky, nikoliv ústavně, neúměrně zvyšuje význam prezidentské funkce a navíc sám způsob volby logicky dělí společnost, jako když se hraje derby Sparta versus Slavia. Teď bude především na Jiřím Drahošovi, aby naplnil to, co v předvolební kampani slíboval: že bude svoji činností a aktivitami spojoval, nikoliv rozděloval společnost. Jako v demokratických volbách poražený prezidentský kandidát toho může, a měl by, hodně udělat. Trochu mě mrzelo, že se hned po skončení hlasování nesetkal s vítězem voleb osobně.

Vlnobití Vojtěcha Srnky, reportéra MF DNES

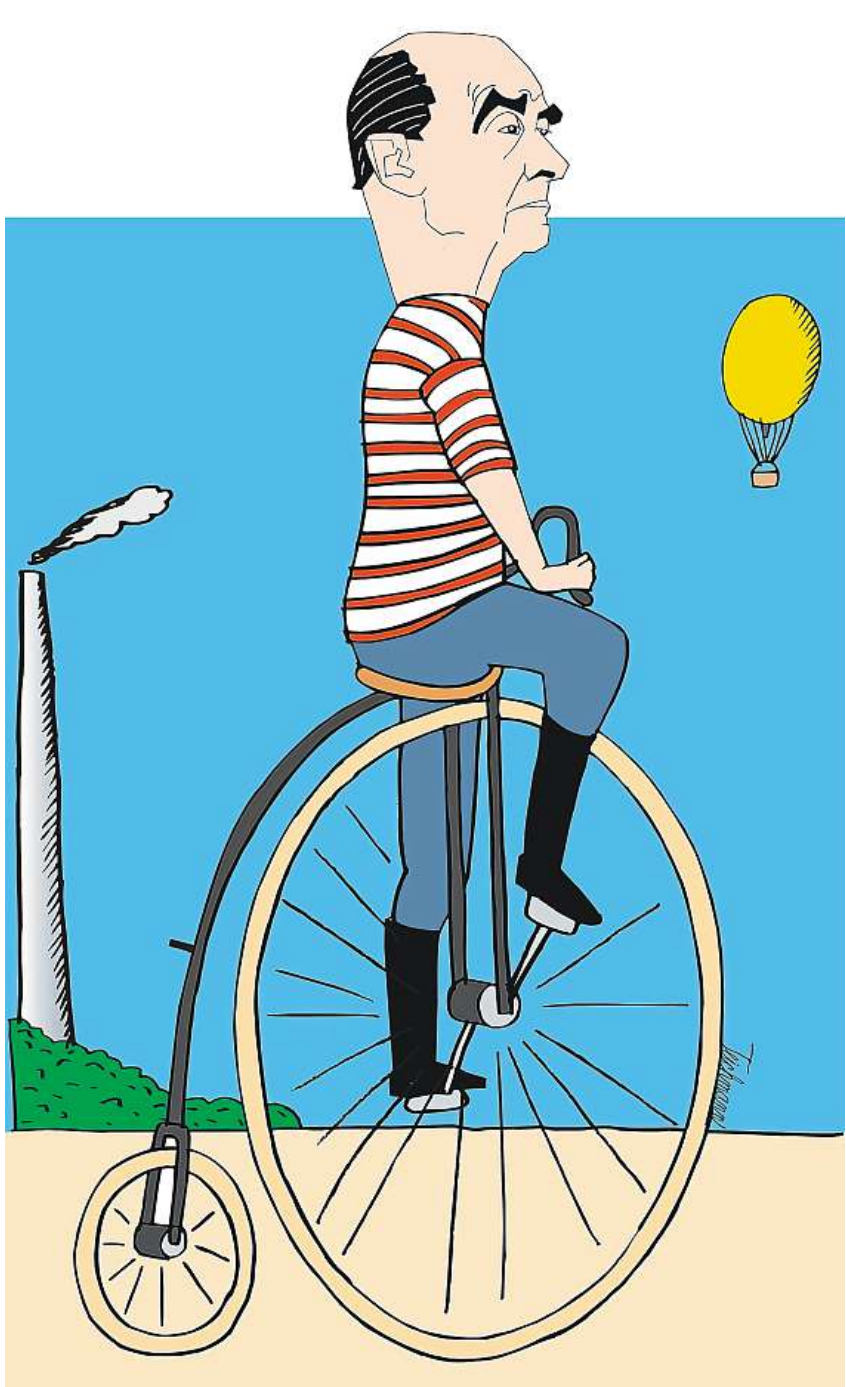
Dva kohouti, kteří můžou uškodit ČSSD

Ať si to sociální demokraté přiznávají nebo ne, jejich blízkí se sjezd bude soubojem o to, kdo získá nejvýhodnější pozici pro vytváření koaliční vlády s hnutím ANO Andreje Babiše. Do tohoto klání se zatím přihlásilo sedm kandidátů, favorité jsou však dva. Bývalý ministr vnitra a dočasně pověřený předseda ČSSD Milan Chovanec, který se postaví dosavadnímu místopředsedovi strany a místopředsedovi Poslanecké sněmovny Janu Hamáčkovi. Oběma však při shánění podpory pomáhají také vlivné skupiny stojící uvnitř i vně partaje. A od těch se dá jen těžko čekat, že by kandidátům zůstali věrní, kdyby ČSSD zamířila do opozice, obzvlášť když se v podzímních komunálních volbách očekává další neúspěch. Ač se oba kandidatuře dlouho oficiálně bránili, povolební rozhovory s jejich spolutraníky dopředu naznačovaly, že dojde nakonec ke střetu Chovance s Hamáčkem. Hlavně Chovancovy povolební kroky prozrazovaly, že si připravuje co nejlepší pozici pro blížící se střet. Hamáček naopak dlouho váhal a snažil se za sebe najít někoho jiného, což představuje jeho hlavní slabinu před blížící se volbou předsedy. Řada jeho podporovatelů vzpomíná, jak si Hamáček po svém jmenování místopředsedou Sněmovny oddychl, že má na další čtyři roky vystaráno. Do klání o post předsedy se mu nechťelo a doufal, že do něj spolu s pražskou organizací místo sebe vyšle Jiřího Běhouňka. Jenže nakonec do boje musel on sám. A protože za ním stojí pražská organizace strany, která mu pomohla v mnoha krajích vyjednat podporu, platí za favorita. Jenže i kvůli jeho váhání si teď někteří sociální demokraté šuškáji dost nereálné

příběhy o tom, že by mohl do příštího týdne ještě svou kandidaturu vzdát. I tak však drží víc triumfů než Milan Chovanec. Toho však do hry může vrátit protiofenzíva posledních dní. V ČSSD se čím dál silněji ozývá, že se má strana smířit s prezidentem Milošem Zemanem, v naději, že tak z jeho nedávného politického úspěchu také něco vytěží. Proto se Chovanec snaží ze všech uchazečů o post předsedy vypadat jako největší spojenec pána z Hradu. Dokonce tak velký, že dokáže prezidenta přesvědčit, aby mu pomohl sestavit vládu bez trestně stíhaného premiéra Andreje Babiše, zatímco o svém soupeři Hamáčkovi říká, že je připravený jít se stíhaným šéfem ANO do vlády, aniž by očekával nějaké větší ústupky. Chovancův plán má však velký háček. Zeman ve skutečnosti dočasně pověřeného předsedu sociálních demokratů za svého spojení nepovažuje. Exministr vnitra se tak spoléhá spíše na to, že mu u prezidenta zajistí co nejlepší pozice hradní poradce Martin Nejedlý, s nímž má mnohem lepší vztahy. Jenže co může vzejít dobrého z toho, že svěří nejdřív osud svůj a pak případně své strany do rukou člověka, který se chlubil tím, že má na obale telefonu podobu Vladimíra Putina. Tento pokus tak může dost dobře skončit tím, že se nejstarší česká politická strana stane dalším politickým nástrojem ruského vlivu v Česku. Pravdou však je, že Hamáčka zase podle jeho spojenců podporuje Jaroslav Tvrdík, hlavní lobbista za vztahy s Čínou u nás. A těžko se dá čekat, že by některý z těchto velkých hráčů svou podporu politikům poskytoval jen tak altruisticky, aniž by za to něco v nejbližších měsících či letech neočekával.

Skicář Václava Teichmanna

Kamil Lhoták nebyl typický výtvarník, fascinovaly ho technické vychytávky, které se objevují i na jeho plátnech. Létající balony, kola, motocykly. Zhmotněné „sny“ malíře samouka vystavují v pražském Obecním domě.

Fórum čtenářů

Zbytečné Okamurovy útoky

Česko-romské sdružení Konexe podalo trestní oznámení na předsedu SPD Tomia Okamuru kvůli jeho výrokům o koncentračním táboru pro Romy v Le-tech u Písku. Okamurovy názory jsou jedním z mnoha důvodů, proč se podivná parta jménem SPD nejspíš nikdy neocitne v žádné vládě. Bude jen plnými hrstmi čerpat poslanecké platy a náhrady jako kdysi poslanci kolem Miroslava Sládka. Doufáme, že trestní oznámení povede k nějakému vyšetřování, a když nic jiného, tak že aspoň tímto dostane Okamura trochu přes prsty. – David Macků

Zdůrazněme mladým výhody EU

Většina mladých Čechů ve věku od 18 do 34 let si podle slovenské výzkumné společnosti Globsec nemyslí, že členství v EU je pro jejich zemi dobrou věcí. V ostatních zemích V4 si Unie stojí lépe. Je to i tím, že neumíme prodat výhody našeho členství v Unii. Jednou z nich je i volný pohyb osob a možnost svobodně pracovat v jakékoliv členské zemi, čehož využívají desetitisíce Čechů. To v současné době vypadá jako samozřejmost, ale dříve tomu tak nebylo. Mladí lidé také chtějí mít kvalitní vzdělání a i to jim usnadňuje Evropská unie, respektive její vzdělávací program Erasmus+, kterého mohou zájemci využívat až do roku 2020. Ten umožňuje až roční studijní pobyty a praktické stáže ve zahraničí. Nabídka je rozsáhlá. Zájemce přitom může na stáž přijmout jakákoliv veřejná nebo soukromá organizace působící na trhu práce nebo v oblasti vzdělávání. Takové stáže zlepšují jejich absolventům pozici na trhu práce. – Tomáš Zdechovský, europoslanec